

Landbrug
J.nr. 2021-196
Den 22. marts 2021

Bilag 25 – opsamling på tema 5 om økologi

Baggrund

Der er den 1. og 2. marts afholdt to tekniske møder inden for temaet økologi. Det første møde havde fokus på tal og fakta om økologien, herunder ambitionen om fordobling af økologien i 2030. Derudover var der fokus på de positive samfundsgoder, som økologien leverer, herunder særligt klima- og kvælstofeffekterne. Det andet møde fokuserede på de indsatser og virkemidler, som kan understøtte en fortsat udvikling af økologien i Danmark, jf. tabel 1. Til alle møder er oplægsholderens præsentationer delt med mødedeltagere. Præsentationerne kan desuden tilgås [her](#). Deltagerkredsen på møderne har været fødevareministeren, miljøministeren samt landbrugs- og fødevareordførere fra de politiske partier. Der har desuden været deltagelse fra øvrige ordførere f.eks. klimaordførere. Derudover deltog Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer på begge møder.

Tabel 1

Mødeoversigt over teknisk spor 5 (Økologi)			
Møde nr. og fokus	Tidspunkt	Oplægsholdere	Udsendt baggrundsmateriale
1) Målsætninger, historiske indsatser og miljø- og klimateffekter	Mandag den 1. marts	Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Aarhus Universitet	Bilag 14: Historiske indsatser og politiske aftaler Bilag 15: Klima- og kvælstofeffekter
2) Indsatser og virkemidler til at understøtte udvikling af økologien	Tirsdag den 2. marts	Københavns Universitet, Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landsforening	Ingen

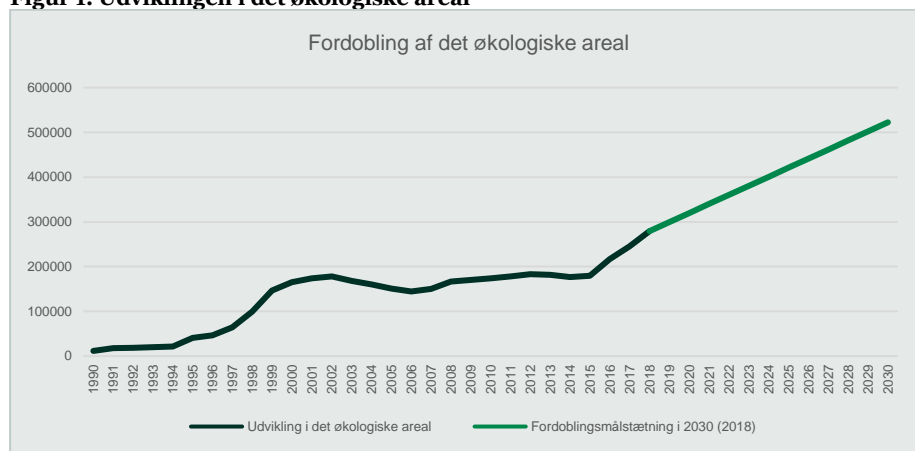
Kilde: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

I de følgende afsnit opsummeres kortfattet de informationer, der er blevet præsenteret eller efterspurgt i forbindelse med de tekniske møder.

1) Målsætninger, historiske indsatser og miljø- og klimateffekter

På mødet d. 1. marts var der fokus på de væsentligste samfundsgoder, som økologien leverer. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri redegjorde for væsentlige tal og fakta inden for økologi, samt ambitionen om fordobling af økologien i 2030. Ambitionen indeholder en fordobling af det økologiske areal, eksporten af økologi og danskernes forbrug af økologi.

Figur 1. Udviklingen i det økologiske areal

Kilde: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Aarhus Universitet redegjorde for de positive miljø- og klimaeffekter, som der opnås, hvis jorden dyrkes økologisk frem for konventionelt. Økologi har lavere klimaeffekt målt pr. arealenhed. Økologiske og konventionelle produkter har omtrent samme klimaaftryk pr. produceret enhed. Dette skyldes primært en lavere arealproduktivitet i økologisk jordbrug, som giver lavere udledninger som følge af mindre input. Aarhus Universitet forklarede at udledningerne fra økologisk produktion ligger på 45-87 pct. i forhold til den konventionelle produktion, hvor der er store forskelle mellem bedriftsgrenene. Den lavere klimaudledning pr. ha er relateret til forskelle i gødningsanvendelse, sædskifte og dyretæthed i forhold til konventionel produktion. Omkring 1/3 af klimaeffekten for økologi tilskrives øget kulstoflagring i jorden. Samlet set, og når jordpuljeændringer regnes med, opnås en klimaeffekt på 1,2-2,0 ton CO₂-ækv/ha ved økologi i forhold til den konventionelle produktion, hvor 2,0 ton CO₂-ækv angives som det mest retvisende. Som følge af lækage kan den globale effekt være mindre, da økologi forudsætter en øget arealanvendelse på 40-60 pct.

Ifølge den danske implementering af nitratudirektivet må landbrugeres samlede kvælstofmængde fra husdyrgødning og anden organisk gødning ikke overstige 170 kg kvælstof pr. ha. Økologer, der modtager Økologisk Arealtilskud, har en yderligere begrænsning på max 107 kg udnyttet kvælstof pr. ha og kan få et økonomisk tillæg, hvis de maks. anvender 65 kg udnyttet kvælstof pr. ha. Økologer kan ikke som konventionelle landbrugere supplere med kunstgødning, da det ikke er tilladt i økologisk produktion. Som følge heraf har arealer, der dyrkes økologisk, en lavere udvaskning af kvælstof til vandmiljøet, end hvis arealet blev dyrket konventionelt. Niveauet for den mindre kvælstofudvaskning udtrykker forskellen på den økologiske og konventionelle dyrkningspraksis, hvor skærpet regulering enten for økologerne eller de konventionelle, vil påvirke forholdet og dermed også kvælstofeffekten ved økologi. De seneste stramninger af den målrettede kvælstofregulering, hvor økologerne ikke indgår, medvirker således til en lavere kvælstofeffekt i dele af landet ved omlægning til økologi, da miljøkravene til de konventionelle i disse dele af landet er steget.

Økologien leverer også på andre samfundsgoder, herunder ift. biodiversitet og dyrevelfærd. Der er 30 pct. flere arter på økologiske arealer og tilstedende levesteder, hvilket er et robust resultat, der er fastholdt uanset produktionsændringer gennem de seneste 30 år. Andelen skal dog ses i forhold til, at der på konventionelt dyrkede arealer er en meget lille grad af biodiversitet og derfor få levesteder og arter. Ligeledes medvirker kravet om udegående husdyr og anvendelse af organisk gødning til at fremme bl.a. gødningsfaunaen og biodiversiteten i jorden.

Dyrevelfærden er generelt bedre i økologisk produktion. Forbruget af antibiotika til økologisk produceret svinekød er 5-20 gange lavere end til konventionelt produceret svinekød. Ligeledes er forbruget af antibiotika til 1 liter økologisk mælk 2/3 af forbruget til 1 liter tilsvarende konventionel mælk.

2. Indsatser og virkemidler til at understøtte udvikling af økologien

Danmark har historisk støttet udviklingen af en markedsdrevet og konkurrencedygtig økologisektor. Dette er gjort gennem en flersidet indsats, hvor der er prioriteret midler til arealtilskud, markedsfremme og udvikling af den økologiske sektor.

Tabel 2: Historiske indsatser

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Arealtilskud – samlet*	253	248,4	236,8	918,1	290,4	295,9	257,3	867,8	317,2	248	
Investeringsstøtte	87	69	40	40	70,5	-	25	-	-	40	
Markeds- og udviklingsordninger	101	117,4	103,2	124,2	65	42	40	40	40	65	55
Økologiforskning	45	65	65	60	20	10	25	30	38	50	-
I alt	486	499,8	445	1142,3	445,9	347,9	347,3	937,8	395,2	403	55

* Nogle dækker både over 1-og 5-årige tilsagn samt ordninger primært til økologer, men hvor konventionelle også har haft mulighed for at søge.

Kilde: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Der er samtidig opnået store resultater på området. Det økologiske areal blev fordoblet fra 2007 (150.207 ha) til 2020 (310.210 ha), og Danmark er det land i verden, hvor forbrugerne køber mest økologi (12,1 pct. af det samlede salg af fødevarer). Siden 2003 er eksporten desuden vokset fra ca. 240 mio. kr. til ca. 3 mia. kr. i 2019.

Med finansloven for 2021 er der afsat 45 mio. kr. årligt i perioden 2021-2024 til markedsfremme og udvikling af økologien i Danmark. Med aftalen om erstatning til minkavlere mv. er der yderligere afsat 25 mio. kr. årligt i 2021 og 2022 til styrkelse af økologi og skovrejsning.

Økologisk Arealtilskud:

Formålet med Økologisk Arealtilskud er at øge det økologiske areal med henblik på at opnå en række fordele for især miljø og biodiversitet. I Danmark er der de sidste ca. 25 år ydet tilskud til økologiske areal. Den nuværende ordning består af et basistilskud samt en række tillæg, herunder omlægningstillæg.

Københavns Universitet redegjorde for baggrundsberegninger til brug for fastsættelse af tilskudssatser til økologisk arealtilskud i den nye CAP-plan (EU's fælles landbrugspolitik). En højere sats for blandt andet omlægningstillægget kan bidrage til et øget økologisk landbrugsareal. Københavns Universitet understregede samtidig, at det er vigtigt, at der opretholdes en markedsbalance, hvor efterspørgslen på økologiske fødevarer, stiger i takt med, udvidelsen af det økologiske areal.

Forskning, udvikling og innovation:

Forskning, udvikling og innovationsindsatser har historisk bidraget til økologiske varers værdi for samfundet, herunder ift. dyrevelfærd, miljø, lavt medicinforbrug og øget produktivitet. Landbrug & Fødevarer præsenterede deres strategi for udviklingen af økologiområdet i perioden 2021-2023. Organisationens vision er, at Danmark skal være verdensmestre i udviklingen af bæredygtig økologisk produktion. Samtidig skal der skabes gode forretningsmuligheder for organisationens medlemmer og samarbejdspartnere.

Dette indebærer, at der blandt andet fokuseres tværfagligt på områder som bæredygtighed og klima samt digitale løsninger og data. Mere specifikt vil Landbrug & Fødevarer desuden koncentrere sig om,

1) at komme tættere på økologiens værdier og principper, 2) økologiske husdyr med høj velfærd, 3) nye økologiske produktionssystemer samt 4) økologien som dansk styrkeposition.

Eksporert og markedsfremme:

Økologiens fremvækst i Danmark har historisk været markedsdrevet. Det er derfor centralt, at der iværksættes indsatser, som fremmer afsætningen af danske økologisk fødevarer både nationalt og eksportmæssigt, i takt med, at det danske økologiske landbrugsareal øges.

Økologisk Landsforening understregede i deres oplæg, at det er vigtigt med en balanceret markedsindsats på tværs af alle led i værdikæden. Dette inkluderer både landbrugerne, fødevarerhvervshederne, detailhandlen og foodservice, samt forbrugerne, meningsdannere og pressen. Organisationen uddybede, at det desuden er vigtigt, at fremtidens forbrugeres høje krav til økologi imødekommes. Det betyder, at økologien fortsat skal levere på og udvikle produktionsformens bæredygtighed, klimavenlighed, lokale kredsløb og fokus på plantebaserede fødevarer.

Økologisk Landsforening påpegede desuden, at Det Økologiske Spisemærke har været en succes, og at potentialet for udbredelsen og udviklingen af mærkningsordningen er stort.

3) Opsamling samt svar på ubesvarede spørgsmål

Langt hovedparten af ordførernes spørgsmål blev besvaret mundtligt på møderne, mens enkelte spørgsmål kun blev besvaret i begrænset omfang, hvor der i nedenstående fremgår uddybende besvarelse:

Spørgsmål: Der er i dag 3.411 spisesteder, der er certificeret med det Økologiske Spisemærke. Hvor mange er hhv. private og offentlige?

Svar: Det Økologiske Spisemærke er en gratis statskontrolleret mærkningsordning for spisesteder. Det Økologiske Spisemærke viser, hvor stor en del af de indkøbte føde- og drikkevarer på spisestedet, der er økologiske. Både offentlige og private spisesteder kan få Det Økologiske Spisemærke. Det Økologiske Spisemærke findes i tre udgaver; guld (90-100 pct.), sølv (60-90 pct.) og bronze (30-60 pct.).

Fordelingen af de 3411 spisemærker er som følger:

- Offentlige køkkener: 2715
- Private kantiner :389
- HORECA (hoteller, restaurationer og caféer): 307

Der kan læses mere om det Økologiske Spisemærke [her](#).

Spørgsmål: Er den danske økologiske import stigende, faldende eller stabil?

Svar: I takt med et stigende forbrug har der også været en øget import af økologiske fødevarer. Økologisk Landsforening henviser til den årlige publikation ”Markedsrapport for økologien” hvor den seneste rapport fra 2020 kan læses [her](#). Derudover kan der for yderligere marked- og produktionsdata om økologien henvises til Danmarks Statistiks side om økologi, som kan tilgås [her](#).